

KODEKS POSTĘPOWANIA W SPRAWACH O WYKROCZENIA

Komentarz

redakcja naukowa Maciej Rogalski

Andrzej Kiełtyka, Joanna Paśkiewicz
Maciej Rogalski, Andrzej Ważny

KOMENTARZE

WYDANIE

2

KODEKS POSTĘPOWANIA W SPRAWACH O WYKROCZENIA

Komentarz

redakcja naukowa Maciej Rogalski

Andrzej Kiełtyka, Joanna Paśkiewicz
Maciej Rogalski, Andrzej Ważny

KOMENTARZE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE

2

Stan prawny na 15 stycznia 2022 r.

Recenzent

Dr hab. Piotr Sowiński, prof. UR

Wydawca

Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący

Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne

Joanna Ośka

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

Poszczególne artykuły opracowali:

Andrzej Kiełtyka: art. 17–31, art. 39–53

Joanna Paškiewicz: art. 57–88, 103–113, 117–121,

przepisy wprowadzające art. 1–14

Maciej Rogalski: art. 1–8, art. 32–38, art. 89–102a

Andrzej Ważny: art. 9–16, art. 54–56a, art. 114–116c

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2022

ISBN 978-83-8246-987-5

2. wydanie

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Przedmowa

Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia został uchwalony 24.08.2001 r. i wszedł w życie 17.10.2001 r. W 2009 r. ukazało się pierwsze wydanie komentarza. Od tego czasu Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia był wielokrotnie nowelizowany. Opublikowano sześć jednolitych tekstów Kodeksu. Obecny komentarz jest drugim wydaniem. Uwzględnia dotychczasowe i ostatnie zmiany.

Komentarz obejmuje najnowsze orzecznictwo Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych, a także sądów okręgowych. Powołane są w nim liczne akty prawne związane z problematyką prawa wykroczeń i procedury wykroczeniowej. Autorzy wykorzystali dotychczasowy dorobek doktryny nie tylko z zakresu postępowania w sprawach o wykroczenia, ale z uwagi na szeroką recepcję przepisów kodeksu postępowania w sprawach wykroczeń, także nauki procesu karnego.

Komentarz uwzględnia stan prawny na 15.01.2022 r.

USTAWA

z dnia 24 sierpnia 2001 r.

Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia

(tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 457; zm.: Dz.U. z 2021 r. poz. 1005, poz. 1595,
poz. 2328)

DZIAŁ I

Zasady ogólne

1. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia został uchwalony 24.08.2001 r. (Dz.U. Nr 106, poz. 1148 ze zm.). Wszedł w życie 17.10.2001 r. Zastąpił poprzednio obowiązujący, od 1971 r., Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. Konieczność uchwalenia nowego Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia związana była z wejściem w życie w 1997 r. Konstytucji RP. Przepis art. 237 ust. 1 Konstytucji RP stanowi, że „w okresie 4 lat od dnia wejścia w życie Konstytucji w sprawach o wykroczenia orzekają kolegia do spraw wykroczeń przy sądach rejonowych, przy czym o karze aresztu orzeka sąd”. Po upływie tego okresu przejściowego niezbędne więc stało się przekazanie spraw o wykroczenia sądom, gdyż wcześniej co do zasady sprawy w zakresie wykroczeń należały do kognicji kolegiów do spraw wykroczeń, a sądy rozpoznawały środki zaskarżenia.
2. Przedmiotem postępowania w sprawach o wykroczenia jest kwestia odpowiedzialności prawnej obwinionego o popełnienie czynu, który jest wykroczeniem w rozumieniu art. 1 k.w. Zgodnie z art. 1 k.w. wykroczeniem jest czyn zawiniony, społecznie szkodliwy, zabroniony przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia pod groźbą kary aresztu, ograniczenia wolności, grzywny do 5000 złotych lub nagany. Natomiast zgodnie z art. 47 § 1 k.w. czynem zabronionym jest zachowanie o znamionach określonych w ustawie karnej. Pod względem

konstrukcyjnym, definicja wykroczenia (art. 1 k.w.), jest podobna do definicji przestępstwa (art. 1 k.k.). Zasadnicza różnica dotyczy kwestii stopnia społecznej szkodliwości. Zgodnie z art. 1 § 2 k.k. nie stanowi przestępstwa czyn zabroniony, którego społeczna szkodliwość jest znikoma. W przypadku definicji wykroczenia brak analogicznego przepisu, co oznacza, że czyn zabroniony może być wykroczeniem nawet wtedy, gdy jego stopień społecznej szkodliwości jest znikomy.

3. Przedmiotem postępowania w sprawach o wykroczenia jest zagadnienie odpowiedzialności prawnej, które w szerokim znaczeniu jest kwestią odpowiedzialności karnej, lecz nie za przestępstwo, ale wykroczenie. Postępowanie w sprawach o wykroczenia zmierza do ustalenia, czy zarzucane sprawcy zachowanie rzeczywiście miało miejsce, czy wypełnia ono znamiona wykroczenia, kto jest jego sprawcą i czy ewentualny obwiniony ponosi odpowiedzialność przewidzianą w prawie wykroczeń materialnym (T. Grzegorzczuk, *Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 61–62). W Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia jest także uregulowana kwestia dochodzenia roszczeń o odszkodowanie i zadośćuczynienie za szkodę lub krzywdę w wypadku niesłusznego ukarania lub zatrzymania (rozdział 20 Kodeksu).
4. W dziale I Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia zawarte są przepisy dotyczące: zakresu obowiązywania kodeksu (art. 1 k.p.s.w.); rodzaju postępowań, które mogą być prowadzone na gruncie jego przepisów (art. 2 k.p.s.w.); instytucji sygnalizacji (art. 3 k.p.s.w.); zasady prawa do obrony (art. 4 k.p.s.w.); negatywnych przesłanek postępowania (art. 5 k.p.s.w.); zasady ścigania na żądanie pokrzywdzonego (art. 6 k.p.s.w.); obowiązków Policji i innych organów procesowych (art. 7 k.p.s.w.); odpowiedniego stosowania przepisów ustawy z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 534 ze zm.) (art. 8 k.p.s.w.). W dziale I sformułowano kilka zasad postępowania w sprawach o wykroczenia. Zasady postępowania są podstawami, na których opiera się określony model postępowania. Zasady nadają temu postępowaniu kształt jednolitego systemu, rządzącego się pewnymi ideami przewodnimi, które pozwalają zrealizować postawio-

ne przed tym procesem cele. Ułatwiają wykładnię przepisów prawnych lub wskazują jej kierunek oraz kształtują praktykę wymiaru sprawiedliwości. W nauce nie ma zgodności co do znaczenia pojęcia „zasada procesu”. Pod tym pojęciem rozumie się bowiem zarówno podstawowe normy prawne, określające główne cechy procesu i wynikające z nich dyrektywy oraz prawa i obowiązki dla uczestników postępowania, jak i idee charakteryzujące podstawowe założenia procesu (zob. M. Rogalski [w:] G. Artymiak, M. Klejnowska, C.P. Kłak, M. Rogalski, Z. Sobolewski, P.K. Sowiński, *Proces karny. Część ogólna*, red. G. Artymiak, M. Rogalski, Z. Sobolewski, Warszawa 2007, s. 32 i n.).

Art. 1. [Zakres obowiązywania]

§ 1. Postępowanie w sprawach o wykroczenia toczy się według przepisów niniejszego kodeksu.

§ 2. W postępowaniu, o którym mowa w § 1, przepisy Kodeksu postępowania karnego stosuje się jedynie, gdy niniejszy kodeks tak stanowi.

1. Przepis art. 1 § 1 określa zakres podmiotowo-przedmiotowy obowiązywania Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, wskazując, że postępowanie w sprawach o wykroczenia toczy się według przepisów tego Kodeksu. Uregulowanie to wskazuje na autonomiczność postępowania w sprawach o wykroczenia, zaś komentowany Kodeks jest podstawowym aktem prawnym normującym to postępowanie. Postępowanie w sprawach o wykroczenia nie jest postępowaniem karnym *sensu stricto*, jego przedmiotem jest kwestia odpowiedzialności za czyny charakteryzujące się mniejszym stopniem szkodliwości społecznej. Przepisy Kodeksu postępowania karnego stosuje się jedynie wtedy, gdy Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia wyraźnie tak stanowi.
2. Postanowienia art. 1 k.p.s.w. odnoszą się jedynie do postępowania w zakresie tzw. wykroczeń pospolitych, przewidzianych w ustawie z 20.05.1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2021 r. poz. 2008 ze zm.) i ustawach szczególnych (zob. W. Kotowski, B. Kurzępa, *Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. Komentarz*, Warszawa 2007, s. 71 i n.;

W. Kotowski, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, Kraków 2004, s. 24 i n., s. 138 i n.; T. Grzegorzczuk, *Kodeks postępowania...*, 2008, s. 65). Nie dotyczą natomiast postępowania w sprawach wykroczeń, które jest uregulowane w ustawie z 10.09.1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz.U. z 2021 r. poz. 408 ze zm.). Poza komentowanym Kodeksem w postępowaniu w sprawach o wykroczenia mają zastosowanie także przepisy innych ustaw w zakresie, w jakim uprawniają one określone organy do ścigania wykroczeń i występowania w tych sprawach w charakterze oskarżyciela publicznego oraz nakładania grzywien w drodze mandatu karnego. Organy te uprawnione są także do prowadzenia czynności wyjaśniających, o których mowa w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia (art. 2 § 3 p.w.k.p.s.w.).

3. Postępowanie w sprawach o wykroczenia opiera się na przepisach Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia oraz na przepisach Kodeksu postępowania karnego, do których przepisy Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia odsyłają. Zgodnie z art. 1 § 2 k.p.s.w., przepisy Kodeksu postępowania karnego stosuje się jedynie wtedy, gdy Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia tak stanowi. Postępowanie w sprawach o wykroczenia jest więc postępowaniem samodzielnym.
4. W postępowaniu w sprawach o wykroczenia przepisy Kodeksu postępowania karnego znajdują zastosowanie jedynie wtedy, gdy Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia tak stanowi (art. 1 § 1 i 2 k.p.s.w.). Obowiązuje więc klarowna zasada, że należy stosować przepisy Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, chyba że przepisy tego Kodeksu stanowią inaczej. Formuła ta pozwala na unikanie błędów interpretacyjnych związanych z ustaleniem, czy w danej sytuacji powinny być stosowane przepisy Kodeksu postępowania karnego. Tego rodzaju sytuacja istniała pod rządami Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia z 1971 r., gdy przepisy tego Kodeksu tylko ogólnie odsyłały do odpowiednich przepisów Kodeksu postępowania karnego w sprawach nieregulowanych w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia. Przykładem obowiązywania zasady, że w postępowaniu w sprawach o wykroczenia przepisy Kodeksu postępowania

karnego znajdują zastosowanie jedynie wtedy, gdy Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia tak stanowi, jest kompleksowe uregulowanie przebiegu rozprawy przed sądem pierwszej instancji w sprawach o wykroczenia w rozdziale 13 komentowanego Kodeksu. Zgodnie natomiast z art. 109 § 2 k.p.s.w. przepis art. 442 § 2 k.p.k. może być odpowiednio zastosowany w postępowaniu w sprawach o wykroczenia. Sąd Najwyższy wyjaśnił także, że w sprawach rozpoznawanych według Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia warunkiem poprzesztania na odczytaniu zeznań świadka, w trybie stosowanego odpowiednio art. 442 § 2 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.s.w., była zgoda stron obecnych na rozprawie (zob. uchwała SN z 30.09.2003 r., I KZP 23/03, OSNKW 2003/9–10, poz. 79; zob. także R. Kmiecik, *Glosa do uchwały SN z 30.09.2003 r., I KZP 23/03*, OSP 2004/3, poz. 40).

- Przepisy Kodeksu postępowania karnego stosuje się w procedurze wykroczeniowej „odpowiednio” lub „wprost”. Odpowiednie stosowanie przepisów tego Kodeksu w postępowaniu w sprawach o wykroczenia oznacza, że dana kwestia jest regulowana przez Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, ale nie bezpośrednio, tylko pośrednio, poprzez odesłanie do określonej regulacji przewidzianej w Kodeksie postępowania karnego. Przepisy Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, odsyłając do przepisów Kodeksu postępowania karnego, wskazują wyraźnie, że przepisy Kodeksu postępowania karnego są stosowane w postępowaniu w sprawach o wykroczenia „odpowiednio”, np. art. 8 k.p.s.w. czy art. 16 § 1 k.p.s.w. „Odpowiednie” stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego oznacza przejęcie przez procedurę wykroczeniową zasad właściwych dla procedury karnej, z pewnymi modyfikacjami wynikającymi z różnic zachodzących pomiędzy tymi ustawami (W. Kotowski, B. Kurzępa, *Kodeks postępowania...*, s. 60). „Odpowiednie” stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego oznacza także, że musi ono uwzględniać nie tylko odmienne nazewnictwo i pojęcia Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, ale przede wszystkim odrębność i specyfikę postępowania w sprawach o wykroczenia. Wyłącznie wtedy, gdy szczególny przepis Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia w sposób wyraźny wprost odsyła do uregulowania Kodeksu postępowania karnego, czyli

Komentarz stanowi praktyczne omówienie postępowania w sprawach o wykroczenia, w tym m.in. praw i obowiązków stron, dowodów, środków odwoławczych oraz kosztów. Autorzy prezentują konkretne rozwiązania we wszystkich sytuacjach, gdy stosowanie danych przepisów budzi wątpliwości interpretacyjne.

W drugim wydaniu uwzględniono zmiany wprowadzone m.in. następującymi ustawami:

- z 2 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw;
- z 23 lipca 2021 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi oraz niektórych innych ustaw;
- z 15 kwietnia 2021 r. o zmianie ustawy o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym oraz niektórych innych ustaw.

Autorzy są prawnikami praktykami, którzy przy tworzeniu komentarza wykorzystują wiedzę i doświadczenie zdobyte podczas wykonywania zawodu. Przywołują oni liczne orzeczenia, nie tylko Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych, lecz także sądów niższych instancji.

Komentarz jest przeznaczony dla adwokatów, radców prawnych, sędziów, prokuratorów oraz Policji. Zainteresuje również pracowników naukowych.

Maciej Rogalski – profesor doktor habilitowany nauk prawnych, wykładowca Uczelni Łazarskiego; radca prawny; autor ponad 200 opracowań, głównie z zakresu prawa karnego, procesu karnego oraz regulacji sektorowej.

Andrzej Kiełtyka – doktor nauk prawnych; wykładowca w Katedrze Prawa Politechniki Rzeszowskiej i w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury w Krakowie; były zastępca prokuratora apelacyjnego; autor ponad 100 opracowań, głównie z zakresu procesu karnego.

Joanna Paśkiewicz – doktor nauk prawnych, wieloletni wykładowca Uniwersytetu Rzeszowskiego; adwokat; autorka publikacji z zakresu problematyki dowodowej w postępowaniu karnym, klauzul niepodlegania karze, nadzwyczajnego złagodzenia kary.

Andrzej Ważny – doktor nauk prawnych, profesor w Europejskiej Wyższej Szkole Prawa i Administracji w Warszawie; adwokat; członek rady naukowej miesięcznika „Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych” i kwartalnika „Przedsiębiorstwo i Prawo”; autor wielu publikacji, w tym z zakresu postępowania karnego i prawa wykroczeń.

9788382469875 W02P01

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

ISBN 978-83-8246-987-5

9 788382 469875

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUEWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 199 ZŁ (W TYM 5% VAT)